

CARL KÖRBER

Wanna rahwa moistusse kõnned ja targad sannad

Tartu : H. Laakmann
1869

Trükise digitaalkoopia ehk e-raamatu tellimine (eBooks on Demand (EOD)) –miljonid raamatud vaid hiireklõpsu kaugusel rohkem kui kümnes Euroopa riigis!

Täname Teid, et valisite EOD!

Euroopa raamatukogudes säilitatakse miljoneid 15.–20. sajandi raamatuid. Kõik need raamatud on nüüd kättesaadavad e-raamatuna — vaid hiireklõpsu kaugusel 24 tundi ööpäevas, 7 päeva nädalas. Tehke otsing mõne EOD võrgustikuga liitunud raamatukogu elektronkataloogis ja tellige raamatust digitaalkoopia ehk e-raamat kogu maailmast. Soovitud raamat digiteeritakse ja tehakse Teile kättesaadavaks digitaalkoopiana ehk e-raamatuna.

Miks e-raamat?

- ⇒ Saate kasutada standardtarkvara digitaalkoopia lugemiseks arvutiekraanil, suurendada pilti või navigeerida läbi terve raamatu.
- ⇒ Saate välja trükkida üksikuid lehekülgi või kogu raamatu.
- ⇒ Saate kasutada üksikterminite täistekstotsingut nii ühe faili kui failikomplekti (isikliku e-raamatukogu) piires.
- ⇒ Saate kopeerida pilte ja tekstiosi teistesse rakendustesse, näiteks tekstitötlusprogrammidesse.

Tingimused

EOD teenust kasutades nõustute Te tingimustega, mille on kehtestanud raamatut omav raamatukogu. EOD võimaldab juurdepääsu digiteeritud dokumentidele rangelt isiklikel, mittekommertseesmärkidel. Kui soovite digitaalkoopiat muuks otstarbeks, palun võtke ühendust raamatukoguga.

- ⇒ Tingimused inglise keeles: <http://books2ebooks.eu/odm/html/utl/en/agb.html>
- ⇒ Tingimused saksa keeles: <http://books2ebooks.eu/odm/html/utl/et/agb.html>

Rohkem e-raamatuid

Seda teenust pakub juba tosin raamatukogu enam kui kümnes Euroopa riigis.

Lisainfo aadressil: <http://books2ebooks.eu>

Heina rahva

moistusse kõnne

ja

targad sannad.

Endise Wändra õppetaja K. Kõrberi wäljaantud.

Tarto linnas, 1869.

H. Laakmanni kulloga trüffitud.

Von der Censur gestattet.

Nr. 64.)

Dorpat, den 9. Mai 1869.

TARTU ÜLIKOOLI

RAAMATUKOGU

Gestöune.

Waggana rahwa targad mehhed on wannal aial need moistusse kõnned wäljamöttelnud, agga ristirahwa moisslikkud hinged woimad meie aial seält seest ennesele, sedda head õppetust wäljaarwata. —

Õnnis Lutterus ütles: „Keist ramatudest, mis innimestest on kirjotud, woib lühhi-delt keige ennam tarkust ja elloõppetust leida wanna rahwa moistusse kõnnette seest.“ —

37507606

1869

...

Moistusese kõnned lomadest.

1. Püü ja messilane.

Messilane kukkus wette, püü näggi üllemelt otja peält, wiiskas temmale lehhekesse kätte. Bissoke loom astus peäle, kuiwatas ommad tiwakesed, lendas römoga foio.

Monne päwa pärrast näggi messilane, et küt sihtis püüfiga sellesamma püü peäle, mis tedda oiaft olli wäljaaitnud. Ta lendas rutto liggi, pistis wallusaste mehhe kätte. Püü läks lahti, laeng kõrwale, püü lendas römoga foio.

Üllem aitko allamat meest:
ford saab abbi temmagi käest.

2. Kuf ja rebbane.

Kuf laulis lauda harja peält. Rebbane tuli liggi, ja ütles: „Astu mahha, kukkelenne, ma toon sulle häid sannumid. Keif waen on nüüd Ma peäl otja lõpnud. Meie pealik, wäggem loukoer, on isse sedda käsko wäljaannud. Ei

jõ nüüd hunt enam lammast, egga rebbane kannasid. Üks jõbrus keikidel. Ästu mahha kuffekenne!"

Kuf ütles: "Kägi neile ka, kes seält jookstes tulleswad, et nemmad siis ka sedda head asja kuulda sawad, ja sind enam ei hirmuta." — Krants, Sulda ja Wido jooksid tuhhat nelja liggi.

Oh kuidas rebbase sabba lendas tule kä, et agga tuhk ja tolm tagga. Raddus ärra metsa.

Kuf se laulab kõrgest seält:
Ärge uskuge keik heält.

3. Rebbane ja wähf.

Rebbane pilkas wäfke oja äres: "Mis peäle sul hull jalgo, kui sa ei moista jooksta? Sinna laisk loom!"

Wähf kostis: "Weame fibla, minna josen sinnust möda!" — Teggid kaupa.

Wähf ütles: "Minna lubban sinnule weel tük maad ette. Kus sinno sabba on, seäl olgo minno Bea. Kui ma hüan: Kisku! — siis panne jooksuma."

Rebbane seisis wäfhe ninna ette, wähf hakkas ilma temma teadmatta omma mollematte tangidega rebbase karrusest sabbast kinni, hüdis: "Kisku!"

Rebbane jooksis omma hinge ärra, ta panni kui nool kolm wersta maad rohkeste. Keel suust, lootsutas, jäi seisma, pöris ümber: „Aus wäht? Bolle kusjagil!“

Wäht laskis temma sabbast lahti, hüdis: „Olete teie ka wimaks järrele sanud? Mul läks jubba aeg iggawaks, teid odates!“

Rebbane ütles: „Wötko paggan! Kuida sinna seie sanud?“ — piddi fibla tasjuma.

4. Uhted hired.

Kassid allati hiirtega jöas, ikka said woito nende üle. Hired mõtlesid omma piisokeste mõttele sees: „Meie jäme sest ikka alla, et meil polle üllemaid pealikkuid enneste seast!“ —

Wallitsefid keigejoudsamad lomad omma suguseltsi seest ennestele pealikkuks. Need ütlesid teiste wasto: „Egga meie ei woi nüüd ennam teiega ühhe jone peäl olla, meil peab isseärranis autäht ollema, mis kaugele wäljapaisstab.“ — Bunnusid ennestele öllekörtest tuttud nago uhked kühbarad pähhä, siddusid löngapaelaga hästi finni, et se mahha ei tulle, ja hüüdsid: „Kül nüüd kassid meid kardawad!“

Söakärra peäsis ueste lahti, jubba jälle kassiwäggi woitis ärra. Missuggused hired ilma tuttita Beas, nago ollid lodud ja sündinud, neid sai ommeti weel hea hull omma aufude

siise ärrapöggenetud. Agga pealikkud ei peäs-
 nud omma kõrge pea-ehtega kitsast hireau-
 gust läbbi. Kasfid pannid mehhe-modi, muud
 kui Kripst ja Krapst, ikka nahka.

Wanna tõe sanna wist:

„Uhfus enne langemist!“

5. Ahne loukoer.

Loukoer käis pittamiäsi möda metsa, köht tühhi,
 püdis jafi. Korraga näggi jännekesesse rah-
 holikkult poösa al maggawad, tahtis jubba om-
 ma laia käppaga piisokesse loma pähhä panna.

Bödder nago wälf, jooksis möda. Loukoer
 jättis jänneke järrele, hakkas pödra taggaai-
 ma. Jännekesenne olli sest käärast ommast
 süggawast unnest ülesärkanud, lendas nago nool
 ülle wälja.

Pödra penikesed jallad joudsid waljominne
 eddast, kui loukoera jämmedad käppad, ferge loom
 kaddus ärra sure metsa siise. Bolle ennam
 kusjagilt leida.

Loukoer wihhastas ja loötsutas, läks tag-
 gasti senna kohta, kus jannes olli magganud, üt-
 les: „Mis tehha, kui ei sa pödra-pradi, peab
 ka jänneke lihhaga rahhul ollema!“

Wötta finni: jubba jannes kaugel maal!

Ärra püa rikkaks sada,

olle rahhul ommaga:

rikkas ei sa rahhul mata,

waene noorskab rahhoga.

6. Rebbane ja sof.

Rebbane tundis suurt jänno, läks kaewowet heinama äres katsuma. Laggund kaewo rakked likusid paigast. Rebbane Tsupst külma wette. Dih, mehhel pahha meel, hakkas seält alt hüüdma: „Head lomad, tulge liggi!“

Wanna sarwe-kandja kulis kärrinat, watas alla kaewo sisse, küsis: „Mis teie seäl tete?“

Kawwal kelm ütles: „Oh, täddipoeg, kui sinna teaksid, mis hea maggus wessi se on; ni-suggust head wet polle ülle mailma leida. Tulle katsju ommeti jutäitki!“

Sof Krapst sisse. — Kapputas habbet, wandus: „Mis paggana temp se on, seie woib jo ärrauppada!“

Rebbane ütles: „Noh, wennake, lähme siis wälja, kui sa ei tahha katsuda. Mia ennast sirgeks ülles eesimeeste jalgega, kül minna õppetän. Mul on keik ammetid selged.“

Sof aias eesimesesjed jallad ülles. Rebbane Tsipst jokka selga, teine rops, temma sarwede peäle, kolmat puhko kaewust wälja!

Sof küsis: „No, kuidas nüüd minna wälja saan?“ —

Rebbane irwitas: „Sinna Narr, selle peäle ollesid ja piddanud enne mõtlema, kui sa sisse fargasid!“

Ärra usso kelmi jutto,
koeral kelmil kawwal keel:
rummal töö saab tehtud rutto,
elloaeg sest pahha meel.

7. Kon ja jännes.

Jännes naeris konna jalgo, ütles: „Wata, kuidas minna lippan!“ — jooksis ühhe sure ringi ärra, pillas jälle konna.

Kon ütles wasto: „Woib olla, et kui meie kahhekste woito jookseme, minna saan wahhest weel enne senna!“

Jännes hüdis: „Kas sinna sedit saad ka minno wasto jookstud? Tulle wälja, jookseme woito, lasse rebbane mödab wahhe ärra. Weame kihla, et minna ammo enne seäl ollen.“

Rebbane mootis omma sabbaga kaks sadda sülda wälja, hüdis: „Hakkage!“

Kon hüppas aega möda ikka Tsopst ja Tsopst, puhkas wahhel, jälle eddast.

Jännes jooksis risti ja rästi, sured ringid ümberkaudo, wärsitas ennast üsna muido.

Korraga watas kaugelt: „Mis paggan, jubba kon õige liggi!“ — hakkas tuhhat nelja otse jooksema.

Jah, kusti wotta! Konnake hüppas, Üks, Kaks, Kolm: jubba putus rebbase ninnasse.

Jännes tagga järrele, piddi kihlamisse palga wäljamaksma.

Aega möda asjad käiwad:

omma töö te truieste.

Pillapalla tühja lähwad:

sedda ussu tõeste.

8. Wagga hunt.

Hunt jäi rebbaſſe lökſo jallaga finni, ullus miſ hirmsaſt. Küllamees tulli ſenna, tahtis malgaga pähhä anda.

Hunt pallus waſto: „Ärra lö, mehheke, minna lubban keiki omma ellokombeid parrandada!“

Küllamees ütles: „Ei ma uſſu; kui ma ſind lahti laſſen, ſinna haſſad mo lome fiſku- ma!“

„Keſ, minna? — Oh ſa heldeke, mul polle ennam ſedda möttetgi, et minna peakſin weel eddaſpiddi lihha ſöma. Kui köht tühhi, ſiis tahhan rohto närrida; ja armaste, kui monni suur pühha tulleb, wöttan kaſſakeſſe, kui ma ſedda wee ſeeſt kätte ſaan!“

Küllamees haſſaſtaſ wagga hundi waewa peäle, laſkis tedda lökjuſt lahti. Hunt tännas, ſiples ford ſawwaga, läſ küllamehhe oue wär-rawaſt möda.

„Dih, miſ loom ſe on?“ — Sigga wäherdas paſſa auguſ, pääw paistiſ ſojaſte wee peäle.

Hunt haſſaſ kohhe ſea körrift finni, ja wed- das ſedda eddaſt.

Küllamees jookſiſ järrele: „Kurjateggia, miſ ſa teed ſeäl! Eſ ſa tootanud lihha ärra? Miſ ſa mo ſigga fiſjud?“

Hunt wasto: "Egga se sigga polle! Se on jo kalla. Minna wötsin jo wee seeft kinni, siis on se ka wee-loom. Ja peälegi on mul tänna weel suur pühha, et ma lõksust ollen pääsnud. Nüüd on tarwis kalla süa."

Ärra ussu kurja meest,
kui ta häddas lubbas sul:
wagga tuienne eest,
taggant pärris kurri kuil.

9. Tark hunt.

Hunt terretas walget mätta, küsüis: "Kas teie wahhest tahhate omma warsa minnule ärramüa?"

Mätta ütles: "Küllalt, hea melega. Ta on mulle muidogi tülliks, et ta ei tahha paigal seissta!"

Hunt küsüis: "Kas warsa hind peaks ka suur ollema?"

Hobbone ütles: "Se on keif üllespandud mo parrema taggomiße jalla alla. Sep panni märgid ülles raua siße, siis se ei kau mo melest: kui agga sinna metsaloom moistad numritte arro ärraluggeda.

Hunt ütles: "Ma moistan keif teled ja numbrid ärraarwata. Töste agga jalg ülles."

Sälloke töstis Pea maast ülles, sällo-emma töstis parrema taggomiße jalla ülles.

Hunt hakkas terrawaeste tunnistama: for-

raga Karplaugt wasto hambaid, et mehhel purt-
 sas tulli filmist, jooksis ulludes ja oigades metsa:
 ei tulnud enam warja hinda kulama.

Märta hoidis omma jällo
 äkkilise surma eest:
 monnel lapsel hingewallo
 temma omma emma käest.

10. Loukoer ja metsfigga.

Ballaw suipääw, metsalomad joma häddas.
 Loukoer juhtus hobilt mets-seaga hallika jure.
 Sggamees tahtis enne jua, hakkasid sepärrast
 farmopiddi kiskuma. Loukoer joudus käppadest,
 figga wäggew kihwadest.

Jäid wahhel puhkuma, näggid: mustad ron-
 gad (ehk kaarnad) pude peäl, otawad, kumb neist
 mahhalangeb: "Saab neile head pradi süa!"

Loukoer ütles: "Leppime parrem ärra, kui
 et wimaks rongad so surnokehha nahka panne-
 wad. Siis on sul palk kä!"

Mets-figga moistis, et ta ei sa loukoera
 wasto pandud, ja laddus metsa ärra! —

Urge liast rielge,
 muido tulleb waenlanne,
 sinno äggi, sinno sahka,
 keif ta panneb omma nahka.

11. Rebbane ja furg.

Rebbane pallus furge louna roale ennese jure. Bitkjalg tuli senna, farrune sabba olli kolm, nelli leent maddala waagnate siise wallanud, ütles woõra wasto: „Wõtke peäle rüpada!“ —

Kurrefenne ei sanud omma pitka nofkaga ühtegi nende waagnate peält omma subho, kat-sus mitmet modi, jättis wimaks järrele, ja püdis kärbsid, mis laua äre peäle lendasid, ning läks tühja kõhoga foio; rebbane olli ennast täis lafkunud, kõht nago jahhofot.

Maddala pärrast pallus furg rebbast omma jure roga wõtma. Rebbasel hea meel, et jälle hästi saab lafkuda.

Kust wõtta? Keif road flasi purkide sees, kel kitsas kael. Furg wöttis tüf tüfkilt mag-gust roga omma pitka nofkaga wälja, matsutas mokke, — Rebbane watas pahha näoga för-walt, wennitas mokke; piddi tühja kõhoga foio minnem.a

Muud metsa-lomad said luggu fuulda, naer-sid tedda, mis hirmus.

Ürra narri ausat meest,
leidad häbbi selle eest:
pilkja palk on pahhandus,
fahjo, murre, õnnetus.

12. Kärbsed mee kallal.

Perrenaene olli pottiga met aita pannud. Kalamisje jures olli nattoke laua peäle läinud. Kärbsed katsusid sedda römoga. Sai se otja, ütles üks tark: „Mis sest wähhäst meile mit, mele on sanud? — Lähme, wöttame sure potti seest!“

Üks ees, teised tagga. Kui köht keigil täis, et isso jubba ärra, ütles tark: „Lähme nüüd jälle iggawüks omma koio, rägime teistele ka sedda head öonne, mis meie ilma waewata olleme nago tee peält leidnud.“

Miasid tiwad laiali, katsusid lennata — jah, jallad keigil finni. Perrenaene läks aita, wöttis pilpaga kärbsed wälja, surrus jallaga katki.

Dh mis hea, oh mis armas, nüüd on südda rōmo täis. —

Dh mis pahha, oh mis hirmus, öige pärris förwend hais.

13. Kon, mis tahhab lennata.

Kotkas lastis förgelt mahha, ja näggi seäl konna tigi äres.

Kon pallus: „Dh aus lindude peälif, wötta mind ka wäljaöppetada, et ma tule ka woin förgeste leännata: mudda-ello iggaw ello!“

Kotkas felis wasto, ütles: „Egga sinnust ei sa jo ilmaški lendajat loma, sind on romamisfeks ja hüppamisfeks lodud.“

Ei kon jätnud järrele passumast. — Kottas ütles: „No, olgo siis ühheks leinokatseks. Tulle hüppa minno selga, ma wiin sind üles.“

Kon Kopst kotta selga, hoidis esimese kappadega kowaste sure liinno kaela ümbert kinni. — Kottas läks murrinal üles, kõrgemale kui sure liina kirriko torn.

Kon ütles: „Seisa nüüd ka nattokest paigal tule kä, ma katsun ommeti, kas jubba ammet kä, et ma isse saan lennatud.“

Hüppas peält, jubba läks, kerotas tule kä, Bea üles, Bea alla. Kukkus pae kiwi peäle: Partst nago past. —

Widrik õppis saksa keelt,
ei se seggand temma meelt,
ei tal tulnud uhkust sest,
kündis omma põllokest:
parris tallo- rided selgas,
ei ta ial olnud nälgas.

14. Põllo=hiir ja liina=hiir.

Liina=hiir olli patserimisse peäl allewis põllo=hirega kokkosanud, ütles: „Tulle minnoga uhke liina maiasse ellama, mis ja seal kuhhela al ellad nago tont, et sind kegi ei nä egga kule.“

Läksid. — Said senna maiasse. — Oh neid kallid asjo, mis seal kambriis süa.

Korruga kol wõttab ukse lahti. Keif liina=hired omma õppind tutwa aukude sisse, waene ma=hirekenne hüppas möda walget seina püsti

ülles. Kof luaga Bartst pähhä: hädda pärrast peäsiš oue.

Teised hired keif järrele, hüüdsid tagga: „Kus sa jooksed, hul loom! Tulle taggasi, kül meie õppetame sind targaks, et sa keif meie hire-augud pead ärratundma.

Bõllo-hiir wasto: „Summalaga, jubba minna sain targaks sest ühhest luu-hobist pähhä, lähhän agga jälle omma Male ellama, teisi kelama, et nad mitte ka hullust peast linna ei jookse.

Tina küllas tuikenne, firrikus selge laulo-heäl.
Tina linnaš häddalinne haige-maias wodi peäl.

15. Tark hiir.

Sirekenne tulli hommiko warra ommast august wälja, näggi lõkso ülesseätud ollewa, ütles: „Oh teie rummalad innimesesed! Tahhate meid sellega petta! Eks ma tea, mis need kolm pulpakest tähhendamad, kus teilisfiwwi pool wilto peäle seätud: ja ühhe pulga külles tüf praetud pekki. Ei minna sedda seält ei wötta, muido tulles fiwwi kohhe mahha, nago mo wanna täddi leidis sellega mullo süggise äkkilise surma. Ras' se kingi-tüf seisko seäl kas wiimse päwani, kül minno pärrast.“

Korjas möda pörmandat monne leiwa-rasofesse. Korraga jäi mõtlema: „Egga ma kül pekki ei hakka söma, ni tark ollen ma ammogi:

agga ma nusutan jedda nattofest, kas ta wanna woi wärskē?"

Läks tassakeste liggi, nujutas korra, teise korra, pididi weel wimist forda katsuma: — jalg putus, pulk mahha, kiwmi langes. — Hire tarfus otsas.

Ja jut on ka otsas, muudkui weel piisofe öppetus monne kahhejalgse hirele.

Ärra wötta, mis on keeldud, ärra kái ka

kurja teed:

maggus assi, pea neeldud, agga pones

tulle-sööd.

16. Warblane ja hobbosed.

Üks warblane tuli talwe hakkatusjes moisa talli ukse peäle, küsis uhke hooste käest: "Kas tahhab üks teitest ni helde olla, et ta lasseb mind omma latri seest monne kaera-terrakesse üllesnopida: ma tahhan teile sui jälle head tehha."

Hobbosed ütlesid wasto: "Mis sinna sitta-fenne woid meile ka head tehha? Kas si omma teed!"

Üks wanna hal hobbone talli nurgas ütles: "Tulle seie, minna lubban kül wötta, mis künna-põhja üllejääb."

Talw otja sai warblasel omma piisofe köht täie.

Tulli fewwade, tuli sui; tullid färbsed ning seäsed ja parmud ka. Oh mis waew olli nüüd talli-hoostel! Ei need piisjad lendajad lomad ei

annud neile rahho süa egga seišta, muudkui peh-
sid jalgega ja wihitlesid sawwaga. Üks lähhäb
ärä, faks tulleb jure!

Wanna hal hobbone seišis wagga, söi kaero
ja heino ilma murreta. Warblane latri laua
peäl wahtis terrawaste, ni pea kui üks liggi len-
das: Kripst finni, söi ärä.

Rikkas ärä wida ja
aega waest meest aidata:
kus so meel ei mötlege
tulleb heaks sinnule.

17. Kuf ja kas.

Noor hireke pallus emma käest lubba, esimest
korda ka küllasse minna.

Emma ütles: „Minne siis peäle, agga wata
hästi ette, et monni kurri loom sulle äkkilist
otja ei te.“

Noor hireke lubbas, — läks.

Tunni pärrast tulli jookstes taggast, ütles:
„Oh emma, mis immelikko asjo sain minna
selle lühikesse aia sees nähha! Käskin ühhe
rehhe küni alla, olli üks inneto hirmus loom
seäl wanfri reddeli peäl, punnane müts peas,
terrawad kannuksed jallas, löi tibadega fokko,
töstis nenda waljuste heält, et minna wärrise-
sin kui hawa-lehheke, pannin seält jooksmä.“

Sain teise küllalise aida ette, seäl olli pä-
wa paistel üks immelik kenna lomake pitkali

maas, nenda waggad filmad, nenda pehmed käppad, ni illus sille sabba; aias ennast taggomiste jalge peäle, hakkas esimeste käppadega omma habbet sillitsema. Kül minna olleksin hea melega temma hõlma läinud, mötlesin, lähhän enne emma käest lubba küsima."

Wanna hiir ehmatas ni kangeste, et filmad kirjaks läksid, ütles: "Oh minno kallis poioke, hea et ja tullid minno nou enne kulama. Kas tead ka, et se loom, mis siin üsna muido kartsid, ei te meile ilmaski waewa, et temmal kül walli heäl on hüüdma. Se on jo hea küllamehhe kirjo kuffekenne."

Agga se teine loom, kel need pehmed käppad ollid, misga ta omma habbet sillitas, se on jo kurja waimo tiggedust täis meie waeste lomafeste wasto. Kui saab, siis nelab. Se on jo pahha kas! Selle eest pead ja ennast hoidma, kui ellawa tulle eest."

Keif sallalikko karda sa,

kel libbe keel, ja kurri meel.

Kül monnel mehhel walli heäl,

ja aitab siiski armoga.

18. Loukoer ja seäst.

Keif metsa-lomad kartsid loukoera, ei tohtinud ükski temma liggi tulla. Julge seäst lendas ommeti temma jure ja ütles: "Beame kibla, et

minna ollen sinnust wäggewam, sest minna woin find kül waewata, agga sinna ei sa minnule ühtegi wigga tehha."

Weddasid kihla. Teised metsa-lomad wahtisid kaugelt, kumb neist pididi woimust sama, kas inneto suur loukoer, woi piisjoke seäsk.

Seäsk tulli, pistis loukoera ninnasje. Temma pühkis käppaga. Jubba jälle seäsk pistis, ja waewas nenda tund otja sedda waest loukoera, senni kui temma omma terrawa küüntega omma ennese jämmeda ninna sai keik werriks ärrakiskunud.

Loukoer ohkas ja ütles: "Oh, sinna olled ommeti woiija, minna isse tunniotan selle töe keikide kuuldes ülles. Agga nüüd ma pallun, jätta mind öige rahhule!"

Seäsk omma uhke waimo sees tahtis keige omma sugguseltfile fulutada, et ta olli sure lomade wallitseja ärrawoitnud, lendas pirrisedes ülles, jäi esimesse pu jures ämliko wörko kinni. Ämlik tulli kohhe kallale, immes keik seäse werre ärra. — Walmis seäsk, walmis jut.

19. Hunt ja furg.

Lu jäi hundi furko. Ta lubbas suurta palka sellele, kes sedda wäljakisjub.

Kurreke kiskus omma pitka nofkaga selle lufondi taasjakeste halli furgust wälja. Küssis "Andke nüüd mo lubbatud tö-palk kätte!"

Baio-wasfikas ütles: „Mis palka ja weel küsüd? Eks sulle ject jo kül, et ma ei tommand so Bea otsast, kui lu-kont sai wäljatulnud. Kui sa, häbbematta, mitte lohhe siit ei kass, ma maksan so palga warst kätte!“

Kurreke lautas tiwad laiali. Väks! —

20. Härg ja sof.

Härg olli soffaga rido lainud, kumbgi titis ennast teisest targema ollewad.

Härg ütles soffka wasto: „Sinnul on kül piff habbe, agga lühhikesjed mötted!“

Sof ütles härja wasto: „Sinnul on kül lai Bea, agga wähhä moistust sees!“ Nenda waidlesid nemmad kaua aega, kumb neist targem peaks ollema?

Wimaks wötsid nou, loukoera kui omma ül-
lema wallitseja käest, sedda otsust pärrida, kumb
neist pididi teisest targem ollema? —

Loukoer watas omma suurte silmadega enne härja peäle pärrast soffka peäle: keif mu lomad wabtisid ja otasid, mis ta nüüd pididi üttema, kumb neist mollemattest targem on? —

Loukoer pöris neile selga, üttelde: „Kas-
sige! Ühhed rummalad mollemad.“

21. Loukoer, karro ja rebbane.

Seik kolmekeste läksid hobilt jahhi peäle toidust otsima. Kui jubba hea hulga metsa lome said kokko püüdnud, käskis loukoer karro illusaste õigusse järrele saki jaggada.

Wanna karroke teggi kolm ossa, ütles: „Wöttame nüüd iggaüks omma jao!“

Loukoer kargas ta kaela, kiskus omma hammastega sure tükki karro nahka rinde peält mahha; käskis rebbase jaggada.

Rebbane panni seik saki ühtekokko unnikusse, jättis ennese jauks agga nattofesse järrele.

Loukoer küsis: „Kes sind on õppetanud! nenda targaste jaggama?“

Rebbane wastas: „Karro luggu õppetas“

22. Loukoer ja rebbane.

Wanna lomade wallitseja jäi wimaks ka joutumaks, ei sanud enam möda metsi ennesele saki pütud. Urwas omma targa peaga kunsti wälja, heitis mäekopa siise mahha, nago olleks ta haige olnud.

Metsa-lomad üks teise järrele tullid tedda watama, küsisid, mis wigga tal on?

Mi pea kui jälle üks uus tulli ja ennast näitas temma maggamisse kohhal, loukoer, Lipst, maast ülles, — Krapst, kõrri mahha, panni nahka. —

Üks pääw tuli siis ka rebbane, jäi selle ma-
augo ju ette seisma, ja küsis: „Aus lomade
wallitseja, kuidas tänna kässi käib?“ —

Loukoer vastas: „Oh, waene aasi kül, ma
ei sagi enam waljuste rägitud, rinnust pistab,
kehha wallutab. Tulge ommeti lähemale:
ärge kartke; rägime issekeskes magusat jutto!“

Rebbane kostis: „Ma tullesin kül, agga
ma nään neid jälgi, mis siin paistawad; need
näitawad keif teie ma-augo pole minnewad, ei
olle üht ainustgi jälge, mis ka seält wäljatul-
leks!“ —

23. Naene ja kanna.

Ühhel ahnel naesel olli kanna, mis igga pääw
temmale üks munna munnes. Naene mõtles:
„Agga siitsadik ma tahhan temmale igga pääw
kabheworra toito anda, efs ta to mulle kaks
munna päwal.“ — Teggi nenda.

Kanna sai sest üllearro söötmissest nenda
raawaseks, et ei munnend enam üht ainustgi
munna päwal, jättis koggoniste järrele! —

Naene wihhastas, tappis ta ärra, ei taht-
nud wihha pärrast roaks prufida, wiskas Bartst
ülle aia. Koera kutsikas söi ärra. — Ahne
naene feigest ilma.

Ahne südda ööd ja päwa
tunneb wallo, näab waewa!
riffaks sada himmustab,
rahho, rõmo kautab.

24. Loukoer ja jännesketenne.

Bisjoke jännes juhtus metsas esimest forda lomade kunningast loukoera näggema, kuttus otsego kui poolsurnud mahha sest surest ehmatustest. Loukoer läks omma teed eddasi.

Sai teistforda monne aia tagga jälle loukoeraga kokko, jäi ommeti nattokest seisma, ja wahtis temma sured targad silmad, jämme Bea, paks kehha.

Kolmatforda jubba julges tedda terretada: „Aus lomade kunningas! Kuida teie kässi käib?“

Loukoer naeratas wasto, andis terretamist lahkeste taggasi.

Sauna-mehhe lapsokenne,
miks sa josed saks a eest?
Tulle liggi, kenna kenne,
koppid kuttub saks käest.

25. Perrenaene ja waesed tüdrukud.

Üks perrenaene olli wägga ahne tö peäle, aias monnikord tüdrukud talwe öse ülles, kui kuf alles kolmatforda laulis. Noortel tüdrukuttel maggus unni, läksid wihhaga töle.

Biddasid nou: „Lappame kufke ärra, saab meil öse hästi puhhata.“ — Teggid lauljale sallaja otja.

Berrenaene ei teadnud nüüd enam öse päris aega, aias tüdrukud monnikord jubba fest öse jälle ülles kedrama.

Kedrasid ja kaebasid: „Oh meie waesekessed, meie tark nou läks tühja!“

Rahhetsefid kufke surma.

Mõttele hästi enne ärra,
et ei tulle surem kARRA:
rutto kaub asst käest,
ei to kätte kümme meest.

26. Wanna mees ja surm.

Wanna mees, talwe kibbeda külмага, weddas ennese tagga piisokesse reega puid metjast, wäsis ärra, ohkas: „Tulle surm ja peästa mind fest waewast, et agga pea saab kaks kät rinna peäle!“

Surm warsti seäl, omma terraw wikkat kä, ütles: „Siin ma ollen, mis sa minnust tahhad?“

Mees ehmatas, läks walgeks nago lubjatud sein, ütles: „Urge pange pahhaks, aus surmaingel, ma palluksin nattokest aidata, koorm wägga ränk!“

Surm ähwardas sormega, ütles: „Ärra kutsu teistkorda, muido ma tullen, ja nidan so Bea kohhe mahha!“

Polle tarwis kutsuda.

tül ta teab omma tund:

pallu, loda, kannata,

ja siis minne: head und!

27. Surreja ja temma poiad.

Wanna isä tunnikse olli kä, tahtis weel enne minnefit omma poegadele head õppetust anda, et nad ei piddand pärrast temma surma mitte laisaks jäma, waid hästi tööd teggema, ütles: „Lapsed, minna lähän kül teitest ärra, agga ma jättan teile üks warrandus wina-mäkke!“

Keel jäi kangeks, heitis hinge.

Poiad mõtlesid: „Wist wanna isäke on hulga rahha monne nou sees wina-mäkke Ma alla pannud.“ — Hakkasid holega läbbikaewama, risti ja põigiti. — Ei ühtegi!

Teine aasta immelik wina-marja saak, no-red mehhed said hulga rahha eest ärramüa. Agga se olli keif sest heast tööst tulnud, mis nad wina-mäe kallal ollid teinud.

Tehke tööd ja palluge,
abbi tulleb peage;
laisal mehhel nahha peäle,
ja siis rutto jälle töle.

28. Jõe waim.

Wanna mehheke raius puud jõe kalda äres. Kirwes lendas warre otsast Tsupst jõkke! — Mees nutma.

Jõe waim pistis Bea wee alt wälja, küsis: „Mis wigga?“ Mehheke rakis omma halledat luggu üles.

Jõe waim hallastas, tõi jõe pohjast kuld-
firwes wälja, küsüis: „Kas ta se on?“

Polle ühtegi! —

Tõi hõbbe firwe wälja, küsüis: „Wata
sedda?“

Ei ka mitte! —

Waim lastis kolmat korda pohja, tõi mehhe
raud-firwe wälja: „No, mis sa sest arwad?“

Ja se ta on?

Jõe waim andis kätte, kinkis hõbbe- ja kuld-
firwe weel peäle, et mees ep olnud ahnusse
pärast mitte wassetanud.

Wanna mees läks römoga koio, räkis kulla-
meeestele omma õnne ülles.

Rikkas ja ahne naber pištis lohhe omma
firwega jõe pole, wiškas Lixst keige warrega
sisse. Issse kelm nuttab ja kaebab seäl jures.

Jõe waim näitab wee seest kuld firwe, küs-
sib: „Kas se on so firwes?“

Wallelik hüdis: „Jah, jah, se ta on!“

Waim ütles: „Oh sa häbbematta wassetaja!
Wata nüüd, kus ta on!“ — wiškas jälle kesi
jõlle.

Mees wiühaga koio wandus tee peäl fur-
jaste.

Ärra wõtta wassetada,
petja palk on pahhandus,
Summal wõttab farristada:
waat, se on se õppetus!

29. Hunt ja wanna emma.

Halli köht tühhi, hakkas reisi peäle minnema. Subtus ühhe verre köhta, kuleb: laps karjub.

Wanna emma ütleb: „Kule, pois, wait, warfi, kui mitte, ma wiin sind hundi kätte!“

Baio-wassikal hea meel, otab, kas jubba pea tuakse last temma kätte.

Ei ühtegi. Louna aeg möda, pärrast lounat ka, õhto tulleb jubba kätte, ütleb wihhaga: „Mis paggan se on, et ta ei to weel wälja?“

Nääb, wanna emma astub poisiga ukse ette, sillitab temma Bead, ütleb: „Wata pois, nüüd olled ja hea laps! Kui nüüd hunt tulleb, löme malgaga pähhä, kohhe mahha!“

Mets kurwa melega, ja tühja köhhoga läks omma teed eddasi, ütles: „Oh mis immelik selts on sesamma innimeste suggu. Ei neil hommi-gune jut ei sünni ühtegi õhtuse kõnnega kofko!“

Härja petaks sarwest kinni,

fannast petaks innimest;

lubbad heale tulla, miinna:

tulle, minne siis ka wist!

30. Rebbane ja wina-marjad.

Winapu otsas paistfid kennad, küpsed wina-marjad. Rebbane katsus, hüppas, üksford, teineforda, mittoford, senni kui jubba nenda wäsünd, et keel suust pitkalt wäljas. Ütles wihhaga: „Mis

minna neid sittu lähän püüdma? Nad on jõtored, ei kölba süa!" —

Monni laidab perre-kohta:

„Baesed põllud, tühhi asfi!"

Kül sa püüdsid kaua aega,

fenni kui said kuulda: „Kasfi!"

31. Hobbone ja esel.

Mees käis teed, suur hobbone ja pissoke eseltemma kõrvas, kummagil omma korem kanda. Esel ei joudnud enam astuda, pallus hoost: „Wotta ommeti nattokest minno koormast enese selga, minna ei ja selle al mitte sammo enam eddasi käidud!"

Hobbone naeris wasto, löi taggant ülles.

Esel läks weel wähhä maad, langes mahha, ots peäl! —

Berremees siddus furno eesli koorma ka hobbose selga, panni eesli nahka weel peäle.

Siis ütles hobbone nuttes isseennese wasto: „Oh minna meletu loom, ei tahtnud nattokestki eesli koormat fergitada, nüüd pean sedda terwelt kandma, ja eesli nahka weel peäle!"

Surem aitko pissokest meest,
siis lähhäb asfi lorda.

Kui sa ei aita, ussu tõest,
tulleb sul pahha kanda.

32. Kären (ronk) ja rebbane.

Suur kären pu otsas, lihhatük nokka wahhel. Rebbane wahtis alt, köht tühhi, olleks ka hea melega prukosti wötnud. Hüdis: „Terre, aus suur lind, minna mötlen praego, et teie ollete feigist lindudest üllem ja illusam. Teid sünniks kül lindude kunningaks wallitseda: muud kui üks wigga peab finni, et teil posse heält lodud!“

Kären wihhastas, et temma laul ei piddand kölrama; aias nokka lahti, krooksus sure heälega kaks korda: „Kroak! Kroak!“

Lihhatük kuffus mahha, rebbane pistis subho, kaddus kui wälk pude wahhele ärra.

Uhne tühja auu peäle
töstab warsti omma heäle,
kautab, mis olli kää! —
Luggeja, kas olled se?

33. Pödder ia loufoer.

Pödder joi hallikast omma jänno ärra, seisis, wahtis wee peäle, näggi omma warri wee sees, ütles: „Sarwed on mul arralised, se on minno üllem au: jallad lialt penikesed, kuhho hakkab nende nou?“ —

Korruga loufoer jooksis metsast wälja, hakkas pödra taggaaiama. Kül siis needsammad penikesed jallad, mis ta enne olli laitnud, peäst-

sid tedda pea loukoera hammaste eest, lagaeda põllo peäl. — Ugga, oh sedda kahjo! Mets tulles wasto: pödra arralised sarwed ei annud enam eddasi joošta, ta jäi nendega finni, jubba loukoer warši tagga järrel — murdis ta mahha!

Kennest sa ei möttelnud,
se on häddas abbiks sul:
kenne peäle uskusid,
söüb so filmad, kui üks kuit! —

34. Tefäiad ja farro.

Saks meest käisid möda metsateed, aiasid issekeskes magusat jutto. Korraga farro näikse kaugelt wasto tullemad. Mehhed jookšma, teine pu otsa ülles, teine heitis mahha, teggi ennast surnuks, et ta teadis, farro surno külge ei putu.

Wanna farruse kasjuka kandja aias omma jörrinat, tulli liggi, nusutas sedda meest, kes pitkali maas, armas tedda surnud ollemad, läks pahha näoga eddasi.

Kui polnud enam sedda nähha egga kuulda, tulli teine mees pu otsast mahha, küsis teise käest: „No, wanna wadder, mis farro ka räkis sinno kõrwa siise?“

Teine wasto: „Ta räkis sedda, et ei pea mitte lootma nende söbrade peäle, kes hädda-aial omma seltsimeest mahha jätmad!“

Monnel mehbel libbe feel,
 siis kui päike sulle paistab:
 agga warsti petja meel,
 kui sul hädda peäle tulleb.

35. Koer ja lammas.

Lammas läks furd koeraga tüllisse, ütles tem-
 ma wasto: „Sinna sööd öige muido leiba, ei te
 innimestele ei middagi head, ja perremees toidab
 sind igga pääw ommast kääst. — Meie lambad
 anname temmale ommeti willad, ja lihha ja
 nahka, ning peame isse omma toidust wälja
 peält otsima. Ei sellega ei tahha meie mitte
 ennam rahhul olla!“

Koer ütles: „Sa jölle loom, mis sa muido
 augutad? Kui minna polleks sui otja teid wälja
 peäl karjatse kõrwas walwanud, siis ep olleks
 teid wahhest mitte üht ainust ennam järrele jä-
 nud. Hunt olleks teid ammo keif nahka pan-
 nud!“ —

Ärra laida teijse tö,
 igga mehbel omma waew:
 omma tö te truieste,
 igga ühbel omma leib.

36. Loufoer ja hirefenne.

Loufoer maggus päwa paistel, pissofenne hi-
 refenne tuli liggi, hüppas maggaja kehha peäle

watis seält. Korrage loukoer ärfas ülles, hiir kuffus ta selja peält mahha, suur loom panni káp peäle!

Hirekenne palluma: „Lasse lahti, aus suur loukoer, ma tahhan find tännada elloaeg!“

Loukoer naerates laskis lahti, ütles: „Mis minnul kül abbi sinno tännamisest? Jose peäle!“

Näddala pärrast loukoer sure jämmeda wörgo sees finni, mis küttimehhed temma püüdmisses ollid sallaja pude wahhele üllesaianud. Midda ennam ta kiskus, sedda hulleminne mäs-sis ta ennast wörgo sisse finni. Möiras, et mets kõllas!

Hirekenne kulis, jooksis kermeste liggi, hakas wörgo nörid katti närrima, teine teise järrel, et agga sure loma joudjad káppad feige esiteks lahti peäsid.

Agga siis loukoer wöttis mehhe modi kiskuda: Näh! ja Näh! — nörid, paelad, köied feik katti, tannas hirekest, et: „Sinna ollid minno peästja!“

Rikkas, ärra põlga ja
waese mehhe aitamist:
waene woib ka aidata,
kui so peäle tulles rist.

37. Hunt ja lamba tal.

Hunt läks jõe kalda äre joma, näab, tük maad al pool jõkke lambatalleke joob ka sestammast

jöest. Hall hüdis pahha näoga: „Kurjateggia, miß sa mo jogiwet seggaseks teed?“ —

Lambatalleke wastas: „Kuida se woib olla, minna seisjan jo al pool jökke? Wessi joseb jo sinno jurest minno pole!“

— Mets wasto: „Sa kurri loom olled mind pole aasta eest söimanud!“

Talleke kostis: „Ei siis mind polnudgi weel Ma peäle lodud!“

Baio-wassikas kargas korrage peäle, karjus: „Sinno isja woi emma, üks nendest on mind söimanud!“ — Murdis lambatalle mahha!

Hea naber, rahholinne,
ennam wäärt kui kuld ja hõbbe:
rio töstja küllalinne
on kui hirmus kurri többi! —

38. Hirekesed.

Kaks kassikest, need mängisid, ja ümber emma hüppasid, ja teggid mitto nalja. Kül wannal kassil hea meel, ta teggi, nago maggaks seäl, ja pöris kura selga.

Siis jälle ülles korrage, ja möda tubba ruttoga; kaks nored jooksid järrel: nad püüdsid wanna finni wötta, ja said ka pea emma kätte, ei leidnud otja römokärral.

Üks hireke, miß alles noor, fel libbe nahk, kui munnafoor, se wahhib august wälja; ja läh-

hüb omma emmale, ning rägib röömsast temmale: „Oh tulles wata nalja!“ —

Kül wanna hiir süs ehmatas, ja omma poega hirmotas, ning taples wägga rängaste: „Mis wahhid ja ni hullust peast; eks ja ei tea, et nende seast meil tulles surm ni hirmsaste!“ —

Noor hiir süs mötles nattokest, ja hüdis emma pole: „Ei nende jure iggawest! — Ma jään so armsa hole, ja pallun agga süa nüüd: ei lähhä minna paigalt siit!“ —

Wanna hiir läks otsima, noreke jäi wah-tima: wanna kasß kui püssist Baught nore hire murdis Kraught: kasßipoegil römopääw, hire emmal surmawaew.

Wata Pähkle ramat. I. E. 4.

(Seäl on neid weel terwe toßfin.)

Ma kele wannad sannad.

1. Ürra kida isse:ennast, lasse muud kita.
 2. Egga mul ei olle ennem kui kaks kät.
 3. Ei illo panta paiasse, kaunist ei panta katlasse.
 4. Ei kahhe perre koer sa ellades süa.
 5. Ei kaarn pista kaarna silma.
 6. Ei keik kannad sa örrele.
 7. Ei keik mahhu marja male, muist peab ifka karja male.
 8. Ei küssta su peäle löda mitte, agga wõtja käre peäle lüakse.
 9. Ei märjale male polle wet tarwis.
 10. Ei polle ükski ammet ni sant et ei meest. toidakš.
-
11. Ei pea päwa kiitma enne kui se otsas on
 12. Ei pu lange ühhe laastoga.
 13. Ei talwe ühhega tulle, egga kahhega lähhä.
 14. Ei üllekohhus seisa kottis.
 15. Ei wanna farro öppi tantšima.
 16. Ei warras lähhä ühhe nairi pärrast aeda.

17. Ei woi llinna miinna rahhata, egga sauna
wihhota.
18. Emma pistab kül nissa lapse suhho, ei
panne meelt pähhä.
19. Ennam kas sillitakse, kõrgemale kas sabba
töstab.
20. Habbe mehhe au, kühbar mehhe kõrgus.
-
21. Haffa esmalt omma ninna otsa.
22. Hea on hiredel ellada, kui kas ei olle
koddoo.
23. Hobbosel tulleb, härgil lähhäb.
24. Hunt heidab kül karwa, agga mitte wiisi.
25. Iggal linnul isse laul, igga mehhel isse
wiis.
26. Innimenne lähhäb wannemaks, többi läh-
häb noremaks.
27. Issa olgo sof, emma olgo kits, kui isse
mees ollen.
28. Kaks kowwa kiwwi ei te mitte häid jahhud.
29. Kässi pessib teist, siis sawad mollemad
puhtaks.
30. Kauga tehtud kaunifenne, pea tehtud pilla
palla.
-
31. Keif on ikka söma-päwad, ei keif olle
sama-päwad.
32. Kel wäggi sel woimus, kel kuffur sel
kohhus.

33. Kelle jalg latsutab, selle su matsutab.
34. Kes arro lähhäb, se armsast petakse.
35. Kes ei tahha kuulda, se peab katsma.
36. Kes enne weskile jouab, se jahwatab enne.
37. Kes ei te filmi lahti, peab kufro lahti teggema.
38. Kes palju lobbiseb, palju walletab.
39. Kes palju rägib, palju wastab.
40. Kes teisele auko kaewab, langeb isse sisse.
-
41. Kes walletab se warrastab ka.
42. Kes wannematte sanna ei tahha kuulda, peab wassika nahka kuulma.
43. Kui pörsas pakkutakse, siis pea kot lahti.
44. Kui rahha loetakse, siis minne wälja; kui tööd tehakse, siis tulle liggi.
45. Kui töö ni palk.
46. Kui tössi siis touško, kui walle siis wango.
47. Kül keletu peab weddama mis meletu peäle panneb.
48. Külla leib on maggus.
49. Kurri sigga monda wigga.
50. Kurri tulleb kutsmatta.
-
51. Kus ei olle hirmo seäl ei olle armo.
52. Kus ei olle wasto-wõtjat seäl ei olle wijat.
53. Kus on teggiad seäl on näggiad.
54. Kutsmatta woõrad, teadmatta roog.
55. Laps mis kaswab hirmota, se sureb auta.
56. Lihhane keel leikab luise kaela.

57. Mida armsam laps, sedda fibbedam wits.
 58. Munna on targem kui fanna.
 59. Narri pöld üksford, pöld narrib sind üh-
 heksa ford.
 60. Ö ep olle kellegi söbber.
61. Olle isse mees, pea teine mees meh-
 heks ka.
 62. Padda naerab katla, ühhed mustad mol-
 lemad.
 63. Pahha lind, pahha laul.
 64. Paigoti kui seäse säär, paigoti kui hob-
 bose reis.
 65. Panne känno ümber ehtet siis on känd
 illus.
 66. Panne siit kärneriks, siis sawad puud
 koritud.
 67. Parrem koddoo korokesed, kui woi wöörses.
 68. Parrem pool munna kui tühhi koor.
 69. Itahho kossutab, waen kautab.
 70. Ritka többi ja waese öllut kulukse kangel.
71. Sallaja tehakse, sauna wiakse.
 72. Sannast petakse meest, härga sarwist.
 73. ~~See~~ selgas kuld saddul.
 74. Se holib ni paljo se pärrast, kui wiiska
 anne peäle wet.
 75. Senni lühhike wöttab marja maast, kui
 pitk kumwardab.
 76. Se on waene lind, kes omma fulge ei fanna.

77. Sigga lähhäb, künna jääb ifka.
 78. Sögo mis küps, rägigo mis tössi on.
 79. Sui filmad, talwe hambad.
 80. Täis moöt, täis rahha.
-
81. Tännna kuld, homme muld.
 82. Ta wiiskab ülle seitsme seina palki.
 83. Temmal on ennam wölgo kui juukse
 farwo peas.
 84. Temmal on wiis kawwalust kõrwa tagga.
 85. Te tööd tö aial, aia jutto jutto aial.
 86. Tük on sikko sarm, teine juukse farm.
 87. Üks hñab ühte takka, teine teist takka.
 88. Üfski ep olle ni hea kui kidetakse, polle
 üfski ni õal kui laidetakse.
 89. Üks lind pillab pesa, kaks fogguwad.
 90. Uus luud pühhib hästi.
-
91. Wagga sigga kotti naber.
 92. Waggo lambaid sünnib paljo ühte lauta.
 93. Wallel on lühikesed jallad.
 94. Wäna witsa sel aial, kui wits nõdder on,
 ärra minne siis wänama, kui saab su-
 refs kašnud.
 95. Wanna te wanna fõbber.
 96. Warras jättab warna seina, tulli ei jätta
 ühtegi.
 97. Wõtta wähhilt willo.
-

Moistetussed.

1. Uit al, look peäl.
 2. Ennam auko maas kui tähtä taewas.
 3. Hingelinne al, hingeto wahhel, hingelinne peäl.
 4. Hobbone ohjata, mees piitsata, te tolmota.
 5. Hobbone tallis, sabba räästas.
 6. Kaks härja püüdsid tappelda, mäggi olli wahhel.
 7. Kaks örret walgid kanno täis.
 8. Keleto, meleto, ilma-ma tark.
 9. Keerleb ja weerleb, kui otsa saab munneb.
 10. Kirbo surus härja raskus.
 11. Kirbul lähhäb, luikis tulles.
 12. Kõrgem kui kirrik, maddalam kui reggi, mustem kui süsfi, walgem kui lummi.
-
13. Koorm wässib, ei koorma kandja wässfi.
 14. Lihhane tõrs, raudne wits.
 15. Mis muldas ei mädene, wees ei uppu, tulles ei põlle?
 16. Mis ilma teggematta sünnib.
 17. Nelli tewad wodi, kaks näitwad tuld, ja üks heidab peäle.
 18. Pissoke mees, kiuwine kassokas.
 19. Üks hiir kaks sabba.
 20. Üks tam, kaksteistkümmend arro, igga arro otsas nelli pesa, igga pesas seitse munna.

21. Üks tubba, wiis kambrit.
22. Üks maat, kahte sugu öllut sees.
23. Wähhem kui kirp, raskem kui härg.
24. Wiaffe wälja kui kirp, tuakse jälle kui wagen.

Laddina kele ehk Roma rahwa wannad sannad.

1. Wanna härja käest öppib noor härg kündma.
2. Hoia ennast tumma koera ja waike wee eest.
3. Sui ei kesta mitte ikka, tehke peesad walmis.
4. Teine asfi on temmal suus, teine süddames.
5. Wanna puud ei sa mitte hõlpsaste ümber-istutada.
6. Sul ei olle weel habbet, ja sinna tahhad wannad mehhed õppetada.
7. Warres kutsub kotkast jöddima.
8. Kotkas ei püa kärbsid.
9. Efel loukoera nahha al.
10. Woõras, kes polle kutsutud, istugo ukse ette.
11. Se maggab hästi, kes ei sa arro, kui waene temma asfe.
12. Kes pea annab, se annab kahhewõrra.
13. Pimme näitab pimmedale teed.

14. Kasõ armastab kallad süa, agga ei tahha
jõkke miinna.
15. Laulust tuntakse lindo ärra.
16. Pissoke us teeb sure härjale ots peäle.
17. Täanna mulle, homme sulle.
18. Ühhe hobiga ei tulle tam mitte mahha.
19. Nelli filma näwad rohkeminne, kui kaks
filma.
20. Pallu Jummalat ja te tööd.
21. Laiiskus on kurrati pea-paddi.
22. Paljo naermisest tuntakse rummalat meest.
23. Kolme päwa pärrast on woõras ja kalla
wannaks sanud.
24. Kes keik wälja ütleb, mis ta agga tah-
hab, se saab kuulda, mis ta ei tahha.
-
25. Kui polle wanakrit, siis käi jalla.
26. Olleksid sinna sekord omma suud kinnipid-
danud, siis olleks sind targaks mehheks
arwatud.
27. Wimaks saab õige asfi ifka woito.
28. Öppetust on paljo, ello on ürrike.
29. Nenda kui sinna metsa pole hüad, nenda
kõllab mets wasto.
30. Sul on kaks kõrwa ja üks ainoke su, siis
kule rohkem ja rägi wähhem.
31. Ühhe ainsa peäsofesse pärrast ei tulle sui
weel mitte kätte.
32. Kus on isä-ma, seäl on ka hea Ma.
33. Kui sul hea asse, siis istu omma asfeme

peäl, ja ärra minne möda mailma hul-
kuma.

34. Keige asja jures, mis sa ette wöttad,
mõtle wiimse otsa peäle.

Wenne kele wannad sannad.

1. Olle wait, kui sa annad, agga rägi, kui
sulle antakse.
 2. Kui sa tühjad asjad ostad, siis pead wi-
maks tarwilised asjad ärramüma.
 3. Kannatus on wihha rohhi agga temma
willi on maggus.
 4. Egga se polle rikkas, kel paljo on, waid
se on rikkas, kes ommaga rahbul on.
 5. Hire kõht täis, jahbul wihha maggo.
 6. Kõpsetud püid ei lenna mitte suhho.
 7. Mees aiab pilli, agga naene sureb nälga.
 8. Kassil on se mängo:assil, agga hirel on se
filma:wessil.
 9. Kalla otsib, kus süggawam, innimenne ot-
sib, kus parrem on.
 10. Munna õppetab kanna.
-
11. Kõl meie küllasse tullemad ka rõmo päwad.
 12. Hoia koppikat pahha aia peäle.
 13. Wiggane rattas kiiksub keige waljuminne.
 14. Kust aed keige maddalam, seält tahhab
iggamees ülle hüppada.

15. Ürra aia hullust peast, siis sa saad kaudgemale.
16. Maia ilma naeseta, kui perre ilma kaššita; maia ilma mehbeta, kui oue ilma koerata.
17. Suur warra, suur murre.
18. Taple, kui sa tapled agga, ärra hakka käd prufima.
19. Kui sa minno söbber tahhad olla, siis olle ka minno koera söbber.
20. Kele peäl messü, agga kele a l sap.
-
21. Kes piggi külge hakkab, se käd mustaks märüb.
22. Kergem ifka targa nouu anda teistele, kui isseennesele.
23. Jölle mees teeb löppetusses, mis tark mees teeb hakkatusses.
24. Waenlasse käest woid ka head öppida, sest wihhamees teeb omma su lahti, kus söbra su finni on.
25. Kui iggamees pühhiks omma ukse ees, siis saaksid keik ulitsad puhtaks.
26. Pimme ärgo naerago lonkaja meest.
27. Ürra jätta homse peäle, mis sa tänna woid tehha.
28. Öppi norel põlwel, kui tahhad targaks sada wannal eal.
29. Kes rägib, se külwab; kes kuleb, se leikab.
-

Prantsuse keele targad saannad.

1. Kui üks sinnule etteheidab üks pahha asfi, mis sa mitte ep olle teinud, siis ei pea sa sest mitte rohkem ennast kurwastama, kui peaks üks sulle üttelema, et sa raske haige olled, ja tead ennast üsna terve ollewad.
2. Kummalus on otsego hinge õpimmedus, ja sel ööl polle ei ku walget egga taewa tähtede paistmist.
3. Taewas annab Male wihma, ja Ma annab se wasto taewale tolmo.
4. Ärra te sinna sedda wähhematgi kurja selle mõttega, et seält woiks wimaks monni hea asfi wäljatulla.
5. Te sinna, mis so kobbus on tehha, ja siis lasse rahwast karjuda, ni paljo kui nad tahtwad, wimaks wässiwad ommeti ärra ja jäwad wait.
6. Monni innimenne ei tahha mitte, et tedda peab selgeste ärratundma, sest ta teab kül, et ta polle mitte nisuggune, nago ta peaks ollema.
7. Sõbber, kui sa temmale laenad, ja wihhamees, kui sa taggasi küsöd.
8. Kel polle mitte ühtainust sõbra, sel on agga otsego pool ello.
9. Tark rebbane ei sõ mitte omma küllamehhe kannad.

10. Rahha on hea sullane, agga pahha perremees.
11. Rahwa tühhi kARRa on monne öige mehhele köis kaela pannud.
12. Ütle mulle, kes so seltsimees, siis ma ütlen sulle ka, kes sa isse olled.
13. Üks: „Säh wötta!“ on parrem, kui kaks: „kül sa saad!“
14. Ta on eestotsa omma saia ärrasõnud, siis wõtko ta nüüd musta leiba süa.
15. Kes perremeest armastab, se armastab ka perremehhe koera.
16. Kes targem teitest, se andko järrele.
-
17. Tüttarlaps ilma tötä on kui tekäia ilma wötä.
18. Kes hästi armastab, se hästi karristab.
19. D aeg polle kellegi söbber.
20. Aus nimmi on parrem kui ärrakullatud wö.
21. Kes ennast teeb lambaks, sedda söwad hundid.
22. Kel on pähkled, se sögo pähkled; agga kel polle pähkled süa, se saab ka ilma pähkleta läbbi.
23. Saggal linnul on omma pesa keige kennem.
24. Ska haaw hawalt, ja lind teeb omma pesa ka walmis.
25. Munna ta annab, ja kanna ta tahhab sada.
26. Ülle ö tulleb hea nou.
-

27. Kui sul monni pahha wiis harjonud, siis on kergem aäsi sest pöördä tännapääw kui et sa sedda homseks jättad.
28. Kenna palle-näggo on esäimenne and, mis innimessele antakse, agga on ka esäimenne and, mis jälle temma käest ärrawoetakse.
29. Se innimenne, kes kurja heaga taäsub, on ounapu sarnane, mis omma wilja annab neile, kes kiwwidega ta peäle wiäkawad.
30. Se, kes teise käest on üks heateggo sanud, peab sedda meles piddama, ja se, kes teisele üks heateggo on teinud, peab sedda ärra-unnustama.

Malja küsimised.

1. Mis ep olle middagi, ja ommeti woib sedda nähha? — Warri.
2. Kumma pole langeb jännes, kui sedda mahhalastakse? — Karruse pole peäle.
3. Mikspärrast ei woi ilmasgi taks päwa järgeste wihma saddada? — Sepärrast et ö ifka wahhel on.
4. Kus pole lendawad feif liinud öhto? — Siina pole, kus nende nok on pöördud.
5. Kuningas näab sedda wägga arwa, tal-lopog näab sedda iggapääw. — Omma sarnast innimest.

6. Katsu se sanna saksa keele järrele rutto ja selgeste wäljaüttelda: Kui monni mees teaks, kes monni mees on, siis annaks monni mees monnele mehhele rohkem auu. Et monni mees ei tea, kes monni mees on, siis unnustab monni mees monda meest ka.
-
7. Mul ei olle sedda ja minna ei tahha sedda ka mitte; agga kui se mul olleks, siis ei annaks minna sedda mitte tuhhat rubla eest ärra. — Üks ainus film.
8. Esite on se walge kui lummi, siis roheline kui risthein, pärrast punnane kui werri, wimaks maitseb se hästi. — Kirsi marri.
9. Mis saggune munna on keige kallim? — Silma munna.
10. Nemma joseswad mailma otsa ja fiiski polle neil jallad. — Pilwed.
11. Mis on keige raskem pu? — Sandi kerp.
12. Mis on wägga undreht ja ep olle fiiski mitte pat? — Kui sa parrema kae kinnas tombad wassako kae peäle.
-
13. Kui kaugele astub part wee sisse? — Ni kaugele, kui ta ennam pohja ei leia, sest siis hakkab ta warsi oiuma.
14. Kus on merred ja jõed, ja polle ommeti wet sees? — Landkaardi peäl.

15. Mis asfi joseb rutto ja ommeti ei sa se paigalt ärra? — Tule weski tiwad.
16. Millas on jännessel hamba-wallo? — Siis kui koer temmasse kinnihakkab omma hamba stega.
17. Millas on keige parrem aeg piisofessesed ounad süa? — Kui polle suremad.
-
18. Millas woib wet söäla sees kanda? — Kui se on eatseks külmetand.
19. Mis lomadel on kondid wäljaspiddi ja lihha seespiddi? — Wähhedel.
20. Mis on weel soem kui üks kasufas? — Kaks kasufat.
21. Mustast tulleb rohelinne, rohhelisest külleb walge, walgest tulleb kollane sure usündussega. — Ma seest tulleb rohhi, rohhuft piim, pimast woi.

Wannast Testamentist.

1. Sinna olled pörm ja pead jälle pörmuks sama.
2. Heäl on Jakobi heäl, agga käed on Esawi käed.
3. Innimenne nääb, mis filma ees, agga Jehowa nääb, mis süddames.

4. Jõsanda kartus se on tarkus.
 5. Hoia mind kui filmaterrakest, mis filma munnas.
 6. Ella ommal maal, ja toida ennast rahho fees.
 7. Minne sippelka jure, sinna laisk! Wata temma wisid, ja sa targaks.
 8. Kes omma witsa ei prugi, se wihtab omma poia.
 9. Tassane kostminne pörab tullise wihta taggasi.
 10. Parrem on üks keet kapstast, kus armas tus jures, kui nuumbärg, kus wihtamine jures.
-
11. Nenda kui üks käib hingi hakide peäl, nenda laisk omma sängi peäl.
 12. Kes auko kaewab, langeb isst jenna sisse.
 13. Riitko sind teine, agga mitte so omma su.
 14. Aega on wait olla, ja aega on räkida.
 15. Ellus koer on parrem, kui furnud loukoer.
 16. Kes piggi kätte wöttab, se saab sest rojaseks.
 17. Jõlledatte suus on nende südda: agga tarkade süddames on nende su.
 18. Kes kiwvi kõrgesse ülleswisab, se wisab sedda omma Pea peäle.
-

Uuest Testamentist

1. Kirwes seisab ka jo pude jure külges.
 2. Igga pu, mis head wilja ei kanna, raiutakse mahha, ja wissatakse tüllesse.
 3. Innimenne ei ella mitte ükspäinis leiwast.
 4. Se lin, mis mäe peäl on, ei woi mitte warjul olla.
 5. Ei süta ka ükski künalt, ja ei panne sedda wacka alla, waid küünlajalla peäle, siis paistab temma keikile, kes koias on.
 6. Rui sinna waeste andid annad, siis ei pea sinno pahhem käsfi mitte teädma, mis sinno parrem käsfi teeb.
 7. Kus teie warrandus on, seal on ka teie südda.
 8. Ükski ei woi kahte isfandat tenida.
 9. Mis moõdoga teie moõdate, sega peab teile jälle moõdetama.
-
10. Kisse essite sedda palki ommast silmast wälja, ja siis selletad sinna wäljakiskuda sedda pinda omma wenna silmast.
 11. Urge heitke ommad perlid siggade ette.
 12. Se te on suur, mis huffatusse sisse wiib.
 13. Neil, kes terwed on, ep olle arsti tarwis, waid haigedel.
 14. Tõteggia on omma toiduse wäärt.
 15. Pu tunnukse ommast wiljast.
 16. Mis südda täis on, sest rägib su.

17. Kel förwad on kuulda, se kuulgo.
18. Kui sögge sөгgedale teed juhatab, siis langewad nemmad mollemad kaewandusse.
-
19. Mis Jummal on ühte pannud, sedda ärgo lahbutago innimenne mitte.
20. Paljo, kes on esimesesed, peawad wiimsed ollema, ja need wiimsed esimesesed.
21. Andke Keisrile, mis Keisri kohhus, ja Jummalale, mis Jummalala kohhus on.
22. Kes issiennast üllendab, sedda peab allandatama.
23. Kes ennast isse allandab, sedda peab üllendatama.
24. Jummalala sanna peab ennam wõtma kuulda, kui innimeste sanna.
25. Snsam on anda, kui wõtta.
26. Woida sinna kurja ärra heaga.
27. Au, kellele au tulleb anda.
-
28. Kes ennast arwab seiswad, se katsko, et temma ei lange.
29. Mees on naese Pea.
30. Kurjad kõnned rikkuwad head kumbed ärra.
31. Kes kassinaste külwab, se peab ka kassinaste leikama.
32. Jummal armastab ühhe röömsa andia.
33. Mis innimenne ial külwab, sedda temma ka leikab.

34. Kes ei tahha tööd teha, se ei peage mitte söma.
35. Rahha ahnus on keikide kurja asjade juur.
36. Mailma söbrus on waen Jummal wasto.
37. Jummal panneb sureliste wasto, agga allandikkuile annab temma armo.

Wanna rahwa moisto sannad.

Õnnis Lutterus arwas suurt luggu neist wanna rahwa moisto sannadest, ja sowis wägga, et monni kirjamees wöttaks neid „korrapidid ühte ramatusse kokko kirjutada“.

Siis tahhame nüüd sure hulga seest monned wäljatorjada.

1. Kus Jummal ärrahäwkitab ja katki murrab, seäl keik ehitamine ei aita middagi.
2. Kes ikka tule järrele tahhaks wahtida, ei se sa külwada egga nita.
3. Wägga mitmesuggune on kül meie luggu siin Ma peäl: minna tänna, teine eile, homme sinna.
4. Ükski ei tahha siin Ma peäl wanna ja hal olla, agga iggamees tahhab wannaks ja halliks sada.
5. Ärra holi (küssi) mis teised tewad, wata omma ennese asjade peäle.
6. Wannoo peab auustama, nori peab õppe-

- tama, tarkadest peab küsütama, halpiga peab kannatama.
7. Waene sööb, kui tal middagi on, rikkas sööb, millas ta tahhab.
8. Kui mul polle wode, siis maggan ölgede peäl, seäl ei pista mind fulg, egga ham-musta mind kirp.
9. Tuhka ta korjab ja jahho ta pillab.
10. Kes ei te silmad lahti, se peab kufro lahti teggema.
-
11. Silmist ärra, melest ärra.
12. Ei magga keik, kel silmad finni.
13. Kui film ei tahha nähha, siis ei aita küs-nal egga prillid.
14. Väljastpoolt wirt, seestpoolt sbit.
15. Ka keige wähhema rumi sisse istuta pu, ja kanna hoolt temma eest, kül ta sulle tasjub.
- 1.6 Enne hakkamist järrele mötlema, se sadab head kasso.
17. Org ja mäggi ei sa mitte kokko, agga in-nimesed juhtuwad kül kokko.
18. Mäest ülles tassakest, mäest alla hõlega; kus õige te, seäl söida peäle.
19. Ued luad pühhiwad hästi, fenni kui nad tolmo täis sawad.
20. Enne mötle järrele siis hakka peäle.
-

21. Parrem on kaks korda järrele kulama, kui üks kord öige tee peält ärraeksima.
22. Nago piibli luggeminne, nenda maia ellaminne.
23. Wihha sule on terwe köhhule.
24. Pallaw palwe, külm tänno.
25. Pimmedatte seas on ühhe filmaga mees Kunningas.
26. Illusad lilled ei seisa mitte kaua tee äres.
27. Nores eas hoia omma warra, wannas põlwes nälg on kibbe kannatada.
28. Kui kaks jölledat meest riidlewad, siis ööldak sez Teine lüpsab sokka, teine hoiab söäl al.
29. Hoia laenuks wõtmissse eest, siis maggad ilma murreta.
30. Kes tahhab öppida ilma ramatota, se ammutab wet söalaga kruusi sisse.
-
31. Kuld tuffatid leigatakse ümmert ärra, ei mitte wast koppikaid.
32. Ei lange ükski tammepu ühhest ainsast hobist.
33. Tammepu lehhed haisewad, [nalja sanna Saksä kele järrele: „Eichenlaub stinkt.“]
34. Omma kitus haiseb, söbra kitus lonkab, woöra mehhe kitus helliseb hästi.
35. Kes ennast arwab feige parrema ollewad, selle mehhe liggidal ellab üks jölle innimenne.
36. Nutta agga sistski aegamöda.

37. Ülearro ruttama teeb mittokord ka ulluma.
38. Temma mees ei jätta muud asja paigale kui pallawat rauda ja weskki kiwwid.
39. Kes wöttab, se räkigo, kes annab, se olgo wait.
40. Pea on lõppetud, mis kaua aega häbbi toob.
-
41. Kes tahhab ennast ausaste ja õigussega toita, se peab palju paikama ja pissut nahka pannema.
42. Se sanna „Polle wigga!“ on monda meest hauda pannud.
43. Munna tahhab targem olla kui kanna.
44. Üks ainus mäddand munna rikkub teif pudro ärra.
45. Sulledest tuntakse lingo.
46. Üks waenlane on liig palju, sadda söbra on wägga wähhä.
47. Tulli ja wessi on head sullased agga pahhad perremehhed.
48. Kallad püüdma ja linnud wörgutama rikkus jubba monda noort poisssi.
49. Pissoke kalla laua peäl on parrem kui suur kalla jõe sees.
50. Usfindus toob leiba, laiskus toob nälga.
-
51. Ärra lenna enne, kui sul sulled on kaswanud.
52. Parrem on paik kui auf.

53. Kus jöggi keige süggawam, seäl on ta
keige waiksem.
54. Kuida küsfininne, nenda wastutaminne.
55. Rõmus ja naljas, murre ja wallus mõt-
telgo so meel ning südda üllespole.
56. Omma sõbra nomi (karrista) sallaja, ja
fida tedda amwalikkult.
57. Kes, kui sõbber, ei woi mulle kasuks
olla, se woiw, kui waenlanne, mulle
kahjuks olla.
58. Hea sõbber tulleb ilma kutsmata.
59. Kui mul olli middagi anda, siis tahtsid
keik mo jures ellada, et nüüd mo kuffur
on tühjaks sanud, polle ühtainustgi en-
nam nähha.
60. Ausaste rõmus olla, sedda ei pea ükski
ärrafeelma.
-
61. Istuta konna kuld toli peäle, siiski hüp-
pab ta jälle mudda-auko.
62. Kes warra saddul peäle panneb, se hilja
ratsa ärrasõidab.
63. Wannad rebbasjed on rasjed püda.
64. Kui rebbane kulutab, siis wõtta hannid
hoida.
65. Kui wüerstil oun tarwis, siis wõtwad tem-
ma sullased terve ounapu.
66. Parrem on jallaga libbiseda, kui kelega.
67. Wõõras on nago kalla, ei ta jä kauaks
werske.

68. Esimesenne pääw wooras, teine pääw koor-
maks, kolmas pääw haisep ta jubba pea.
69. Wähhem kui kolm ja rohkem kui ühheksa
ei pea woõrid mitte ollema.
70. Ringitud hobbosele ärra wata suhho.
-
71. Rahhewõrra annab, kes rutto (pea) annab.
72. Se kannab kergeminne, kes kannatussega
kannab sedda, mis Jummal peäle
panneb.
73. On sul rahha, siis astu ette, polle sul
rahha, seisa ukse kohtas.
74. Teisel on rahha, teisel on rahha kuffur.
75. Peo täis mele moistust on parrem kui
wacka täis kulda.
76. On sul rahha, istu mahha, polle rahha,
kassõ ärra.
77. Laenatud rahha peab naerates taggasi
maksma.
78. Minna ollen sellega rahhul, kuidas Jum-
mal minnoga teeb.
79. Lumme pal ja pahha sanna, need kaswa-
wad, nenda kui nad eddasi weretawad:
peo täis wiska uksest wälja (ülle ükse),
mäeks saab se naabri maia ees.
80. Rõmolinne palle on keige parrem roog.
-
81. Mis sippelgas ühhe aasta sees kofkoforjab,
sööb hiir ühhe öga ärra.
82. Hea süddame tunnistns on pehme paddi.

83. Hea süddame tunnistus on tuhyat tunnistus meest wäärt.
84. Kuida kätte sadud, nenda käest läinud.
85. Kui meie keif olleksime rikkad ja iggamees olleks teise mehhe wäriinne ja kui meie keif olleksime laua äre istunud: kes kannaks siis laua peäle — söki?
86. Kui kel on lõhkunud, ja olleks se ka ühhe ainsa koha peält, siis ei kolba terve kel ennam (kubhogi).
87. Teise mehhe ön on teise mehhe õnnetus.
88. Ön ja klaas on pea maas. (katki).
89. Önnis on, kes unnustab, mis ommeti ennam ei woi teist wisi seäda.
90. Temmal mehhel on rohkem õnne käes kui meelt peas.
-
91. Polle mitte keif kuld, mis läigib.
92. Kuld on süggaw mäggede sees, mudda on tee äres.
93. Keige üllem ön on: kui Jummal omma õnnistust annab.
94. Mo salmikenne on: loda Jummal peäle, te tubliste tööd ja ella kassinaste.
95. Aita isseennast, siis aitab sind Jummal.
96. Jummal annab küll lehma, agga ta ei anna mitte lõög jure.
97. Jummal lassab meid küll wauda, agga mitte uppuda.

98. Annab Jummal jännessefest, siis annab temma ka rohbofest.
99. Kes Jummalat armastab, se armastab ka Jummalat teenrid.
100. Surustellema ep olle küllalt, muido jofeks lehm jännessest ülle.
-
101. Suur warra, suur murre.
102. Kui jut küllaliste wahhel seisma jääb, siis saksa wanna sanna ütleb: „Nüüd on hea kaerad külwada;“ ja wenne sanna ütleb: „Üks Ingel lendas läbbi toa.“
103. Kui käsfi kät pessib, siis sawad mollemad (käed) puhtaks.
104. Kes kaks jännessest korraga taggaaiab, se ei sa ühtainustgi kätte.
105. Omma kolde (tulle asse) kulla wäärt.
106. Ma tean kül, mis mul on (mis mo kä), agga ma ei tea mitte, mis weel saab.
107. Sö, mis küpse; jo, mis selge; rägi, mis tössi.
108. Üttelgo mulle: kus on se mees, kes igga mehhe mele pärrast woiks olla? ei ükski nimmetakse sedda meest, ei Kusfagi on temma isfama.
109. Kui wassikas on jubba ärrauppunud, siis tallopoeg kattab kaewo kinni.
110. Kel polle lubja, se peab souega omma müri teggema.
-

111. Kes wantri mudda sisse on aianud, se peab sedda ka jälle wälja weddama.
112. Kats kassi ja üks hiir, kats naest ühhes maias, kats koera ühhe fondi kallal, leppiwad arwa kokko.
113. Hoia ennast nende kasside eest, kes eest lakkuwad ja taggant kissuwad.
114. Temma käib seält ümber, nago kass soja pudro ümber.
115. Eks kass wahhi kuninga peäle, miks pärrast ei tohhi minna sinno peäle wadata?
116. Kass tahhaks küll neid kalle, süiski ei tahha se omma jalgo märjaks teha.
117. Kassil on se nalli, hirekessel on se surm.
118. Tahhad sa ellada kaua aega terwisses, siis sö nago kass, ja jo nago koer.
119. Kui kassi polle koddoo, siis tantsiwad hired laude ning penkide peäl.
120. Kes keif ostab, mis temmal polle tarwis, se peab ka müüma, mis temma tarwitab.
-
121. Kes tahhab tuum süa, peab pähkliit lõhkuma.
122. Temmal polle last egga loma.
123. Paljo lapsi, paljo Issa meiet; paljo Issa meiet, paljo õnnistust.
124. Pissokessed lapsed, pissokessed murred; sured lapsed, sured murred.

125. Lapse käsfi on pea täidetud, lapse wiha on pea waigistud.
126. Kui lapsed ja narrid ladale lähwad, siis teniwad kaupmehhed head hinda.
127. Lastest sawad innimesed, neitsidest sawad prudid.
128. Ni waene nago firriko-rot.
129. Hea rie ehhitab meest, ja kel sedda on, se panneb selga.
130. Paljo kofka rikkuwad pudro.
-
131. Üks warres ei nokki teise warresse silmad mitte peast.
132. Teiste meeste nahhast on hõlbus asfi riimad leigata.
133. Wallel on lühhiessesed jallad.
134. Tüttarlaps ei tohhi ni kaua (pittkalt) tōta seista, nago tui wōttab terra maast ülles.
135. Pärast sōmist pead ja seisma, ehk ka tuhhat sammo käima.
136. Kui monni mees teaks, kes monni mees on, siis monni mees annaks monne mehhele monnikord ennam auu.
137. Kui hire kōht täis, siis jahho maitseb wiha.
138. Wata ennese ette ja ennese tahha, sest monned innimesed on wägga weidrad.
139. Ohhakad pistwad, nõggesed põlletawad, — kes woib keikide süddamid tunda? —
140. Innimenne mõtleb, Jummal seäb.
-

141. Ütski nugga polle, mis terrawaminne
leikab, kui tallopoeg saab moisnikkaks.
142. Homme, homme, muud kui mitte tän-
napääw, nenda ütlewad keif laisad mehhed.
143. Hommiko tunnil on kuld suus.
144. Teisel on waew selle asja kallal, ja
teine saab sedda leent süa.
145. Kes enne westile tulleb, se enne jahwatab.
146. Puhhas su ja tru kässi käiwad läbbi
terwe Ma.
147. Ei sa keige waggasem mitte rahhus ella-
da, kui se ep olle pahha naabri mele
järrele.
148. Kula naabri pärrast järrele, enne kui sa
maia ostad, ja selttimehhe pärrast, enne
kui sa hakkad teed käima.
149. Pahha naber, iggapäwa pahhandus.
150. Osta omma naabri loma, ja kossi omma
küllamehhe tüttart. Neid sa tunned.
-
151. Õ ep olle kellegi söbber.
152. Narri käppad märiwad lauad ja seinad
ära.
153. Kui hädda keige surem, siis on abbi keige
lähäm.
154. Omma piitsaga ja woõra hobbosega on
hea sõita.
155. Peesse mo kasfufas, agga ärra te sedda
märjaks.
156. Prugitud sahk läigib, seisaw westi haiseb.

157. Keige pahham rattas wanfri külges kriik-
sub keige rohkeminne.
158. Roma liina ei sanud mitte üh he päwa-
ga ehitud.
159. Kes tahhab sada head rahho, se kuulgo,
nähko, ja olgo wait.
160. Semet külwa käega, ärra wiska kottiga.
161. Sammet fue krae külges, aggg nälq
on köhho sees.
162. Ei sa ühtegi asja ni penifest kedratud, et
se ei tulleks päwa walge ette.
163. Täna on Jõsanda hingamisese pääw; un-
nustage ärra murred, waewa ja ohto;
ärge aiage omma argi-päwa tööd, tulge
Keigeförgema palle ette.
164. Kui sa hästi istud, siis istu kindlaste,
wanna iste on keige parrem.
165. Kui tui wägga kaugele wälja peäle len-
nab, siis wimaks kuil wõttab sedda ennesele.
166. Omma ennese ukse eest pühkigo iggamees,
siis sawad keik ulitsad puhtaks.
167. Mis sa tahhad üksi teada, sedda ärra
üttele ei kellegile.
168. Senni kui kaks taplewad ühhe munna
pärrast, pistab kolmas (suhho).
169. Ued seisab kolm aastat; koera ello turib
kolme aia aega, hobbone kolme koerte
igga; innimenne kolme hobbose aega.

www.books2ebooks.eu